

2024-11-27

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr. KFKS-2024-01165

Uppdrag att skydda mer natur

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens miljöutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen beslutar att ge trafik- och fastighetsdirektören i uppdrag att:

1. Utreda de områden som anges i bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad den 27 november 2024 för formellt skydd.
2. Inleda processen med att skydda områden i den prioritetsordning som anges i bilaga 1, förutsatt att områdena lämpar sig för formellt skydd.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har i mål och budget 2024-2026 gett natur- och trafiknämnden i uppdrag att skydda ytterligare natur. Enligt den överenskommelse som i början av mandatperioden gjordes mellan M, C, L, KD och MP ska andelen skyddad natur i Nacka öka till 30%, från dagens 25%.

Enheten offentlig utemiljö har i samråd med enheten för strategisk stadsutveckling och inom ramen för arbetet med en ny översiktsplan tagit fram ett antal förslag till områden som kan utredas för skydd. Urvalet av områden är gjort utifrån dagens kunskap om naturvärden, rekreativa värden, ekologiska samband samt genom inspel från föreningar och politiker. I det framtagna urvalet har också avvägningar gjorts mot ekonomi och andra intressen, exempelvis annan planerad markanvändning.

De områden som pekas ut i bilaga 1 utgör tillsammans med befintlig skyddad natur drygt 30% av kommunens land- och sötvattensområden. De typer av formella skydd som är aktuella är naturreservat, biotopskyddsområde och naturvårdsavtal. Att bilda områdesskydd är emellertid en lång process vilket medför att genomförandet av uppdraget att skydda 30% av kommunens land- och sötvattensområden kommer fortsätta även nästa mandatperiod.

Ärendet

Kommunfullmäktige har i mål och budget 2024-2026 gett natur- och trafiknämnden i uppdrag att skydda ytterligare natur. Enligt den överenskommelse som i början av mandatperioden gjordes mellan M, C, L, KD och MP om samverkan under mandatperioden 2022-2026 ska mer natur i Nacka skyddas. I överenskommelsen, punkt 24, står det formulerat: ”Knappt 25% av Nackas yta är skyddad som naturreservat, vi har en ambition att öka den andelen till 30%. Det finns fortfarande stora områden, både vatten och land, som saknar formellt skydd. I ett initialt skede av arbetet med en ny grön- och blåstrukturplan och en ny översiktsplan ska vi identifiera områden som kan vara aktuella att skydda, natur som är värdefull för den biologiska mångfalden och friluftslivet. I första hand bör man pröva naturvårdsavtal med berörda fastighetsägare.”

Enheten offentlig utemiljö har i samråd med enheten för strategisk stadsutveckling och inom ramen för arbetet med en ny översiktsplan tagit fram ett antal förslag till områden som kan utredas för skydd. Urvalet av områden är gjort utifrån dagens kunskap om naturvärden, rekreativa värden, ekologiska samband samt genom inspel från föreningar och politiker. I det framtagna urvalet har också avvägningar gjorts mot ekonomi och andra intressen, exempelvis annan planerad markanvändning. Vid val av områden och bildande av områdesskydd är det viktigt att syftet med att skydda området är tydligt och att det utgår från vilka bevarandevärden som finns i området och vilka hot som finns mot dem. Det ska vara tydligt vad som ska åstadkommas med skyddet.

De områden som pekas ut i bilaga 1 utgör tillsammans med befintlig skyddad natur drygt 30% av kommunens land- och sötvattensområden. De typer av formella skydd som är aktuella är naturreservat, biotopskyddsområde och naturvårdsavtal. Av den ytan som pekas ut är cirka en femtedel kommunal mark. I bilaga 1 ingår också tre grunda havsvikar som till stora delar är kommunalt ägda.

De typer av formella skydd som är aktuella är naturreservat, biotopskyddsområde och naturvårdsavtal. Naturreservat lämpar sig för större områden med olika naturtyper medan biotopskyddsområden är mindre, maximalt 20 hektar stora, och behöver utgöras av någon av 35 definierade biotoper. Det går inte att blanda olika naturtyper i ett biotopskyddsområde. Naturvårdsavtal kan tecknas på mark som inte ägs av kommunen och är då ett avtal mellan kommunen och den privata fastighetsägaren. Naturvårdsavtal är en typ av nyttjanderättsavtal som gäller i maximalt 50 år. I bilaga 1 föreslås en primär skyddsform att utreda. Det betyder att enheten i första hand bedömer om en viss skyddsform är lämplig och annars går vidare och tittar på andra skyddsformer. Utredningsområdena är schematiska och gränserna behöver utredas närmare. Det kan vid vidare undersökningar visa sig att vissa områden inte lämpar sig för formellt skydd och dessa bör då undantas utredningen och kan i stället med fördel planeras som naturmark i detaljplan för att säkerställa att området bevaras som grönområde. För att

kunna skydda en så stor andel som möjligt av de utpekade utredningsområdena under mandatperioden föreslår enheten att processen med att skydda områden inleds snarast i den prioritetsordning som anges i bilaga 1. Att bilda områdesskydd är emellertid en lång process vilket medför att genomförandet av uppdraget att skydda 30% av kommunens land- och sötvattensområden kommer fortsätta även nästa mandatperiod.

Efter att ärendet beslutades i natur- och trafiknämnden den 22 oktober 2024 har två utredningsområden tillkommit i Erstavik.

Ekonomiska konsekvenser

För att skydda mer av kommunens land- och sötvattensområden tillkommer kostnader för inventeringar, fastighetsutredningar, fastighetsvärderingar, gränsutredningar, kungörelser samt handläggares tid. För detta behövs en ökad budget för 2025 och efterföljande år. Medel behöver även avsättas för köp, intrångsersättning eller ersättning vid tecknande av naturvårdsavtal för skydd på privat mark. Kommunen kan ansöka om statligt markåtkomstbidrag för bildande av naturreservat och biotopskyddsområde.

Efter att områdesskyddet är bildat tillkommer kostnader för gränsmarkering, iordningsställande av friluftsanordningar och skogsskötsel. Budgeten för detta behöver uppdateras löpande.

Konsekvenser för barn

Ytterligare skyddad natur i Nacka kommer att vara mycket positivt för barn då natur- och friluftsområden bevaras för framtiden och de biologiska värden som finns bevaras och utvecklas. I och med att flera små områden är utpekade som utredningsområden skyddas också barns närnatur där de enkelt kan komma ut i skogen på daglig basis. Naturområdena har stora pedagogiska värden och många är redan idag väl använda av skolor och förskolor för motion, lek och pedagogik. Möjligheten att röra sig i naturen är viktig för barns motoriska och mentala utveckling. Kontakt med naturen i unga år kan bidra till en långsiktigt god hälsa och engagemang för naturen.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 27 november 2024

Bilaga 1, Förslag till utredningsområden för formellt skydd daterad 27 november 2024

Bilaga 2, Protokollsutdrag § 183 NTN-2024-10-22

Per Strandberg
Enhetschef
Enheten Offentlig utemiljö

Anna Herrström
Kommunekolog
Enheten offentlig utemiljö